

<https://jewishnews.com.ua/society/ot-obstrelov-postradala-karaimskaya-kenassa-v-xarkove> (Дата звернення: 15.12.2024).

9. Державний реєстр нерухомих пам'яток України. Нерухома культурна спадщина. *Міністерство культури та стратегічних комунікацій*. URL: <https://mcs.gov.ua/kulturna-spadshchyna/derzhavnyu-reiestr-nerukhomykh-pam-iatok-ukrainy/> (Дата звернення: 15.12.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-464-4-29>

Капуловський Я. О.

*студент 2 курсу Навчально-наукового інституту міжнародних відносин, історії та філософії
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна*

Меміш О. М.

*кандидатка історичних наук,
старша викладачка кафедри археології та спеціальних галузей
історичної науки
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна*

ЕКОНОМІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ КРИМСЬКОГО ХАНСТВА З УКРАЇНОЮ

Відносини Кримського ханства з Україною впродовж періоду існування першого відзначились доволі нестабільним та змінним характером.

Ще за часів відсутності Української державності, Кримському ханству вдалось встановити торгівельні зв'язки з слов'янами і безпосередньо, самими українцями [1, с. 111-113]. Торгівлю і відносно мирне співіснування перервала Османська Порта, що встановила фактичний контроль над Кримським ханством та значно змінила загальні тенденції держави. Зокрема, зміни настали і в економічній сфері, змінивши характер та саму сутність торгівлі, зачепивши навіть питання податків [2, с. 460-463].

Подібні серйозні зміни призвели до значного загострення відносин кримських татар з українцями, а зокрема і запорозькими козаками. Це вилилось у доволі криваве протистояння, яке, втім, змінювалося на

періоди взаємодопомоги та союзів. Інколи, це були короточасні домовленості, що тривали декілька років [3, с. 13] та уклалися з метою боротьби проти спільного ворога, але траплялися і довготривалі союзи та домовленості, що втім теж мають деякі особливості та зміни в характері союзнитва, утворюючи, втім, довготривалу платформу для партнерства, якій удалось проіснувати більш ніж 30 років [3, с. 14].

Однак, активні бойові зіткнення призводили до спустошення самого Криму і України: набіги на фортеці та населенні пункти, їх спалення, викрадення людей, вбивства, та інші жорстокі явища були постійним елементом в складних взаєминах українців та кипчаків.

Окрім вже згаданої торгівлі до моменту входження Кримського ханства в фактичне підпорядкування Османської імперії, призвели до певної деградації економічних взаємин українців та кримських татар. Основні взаємини зводилися до набігів татар з метою пограбування місцевості та викрадення людей для їх подальшого продажу до Туреччини. Основним центром із продажу рабів було місто Кафа, яке знаходилося під керівництвом Османської держави. Саме в Кафу переправляли основну частину невільників, де їх купували посередники для подальшого продажу безпосередньо до Туреччини. Самі кримські татари рідко користувались невільниками, оскільки це могли собі дозволити радше заможні верстви населення і лишень у якості слуг.

Імовірніше за все, до самої України з Криму могла в великій кількості потрапляти сіль, риба, ікра, масло, певні молочні вироби, сама худоба, а також в останні роки існування Гетьманщини і вино. Чи експортувала щось Україна до Криму важко сказати, адже основні ринки експорту України знаходилися в зовсім іншому напрямку – головним чином, це країни Західної Європи.

Варто розуміти, що Кримське ханство не орієнтувалося на торгівлю як на основний предмет заробітку, адже цю ношу займала работоргівля з Османською Портою через Кафу та інші міста з ринками невільників. Значний прибуток вдавалось отримати також із військових набігів та грабунків, де якраз основною ціллю була Україна.

Отже, достеменно простежити економічні зв'язки України та Кримського ханства доволі важко. Головною проблемою є те, що загальна структура економіки Кримського ханства ще не достатньо досліджена для того, щоб робити ґрунтовні висновки щодо ролі України в житті держави кримських татар.

Література:

1. Історія Криму. Кримське ханство: навч. посіб. / Валентин Крисаченко. Київ: Твім інтер, 2000, С. 111–113.

2. Економічна історія України : Історико-економічне дослідження: в 2 т. / [ред. рада: В. М. Литвин (голова), Г. В. Боряк, В. М. Геєць та ін.; відп. ред. В. А. Смолій; авт. кол.: Т. А. Балабушевич, В. Д. Баран, В. К. Баран та ін.]; НАН України, Ін-т історії України. К.: Ніка-Центр, 2011, Т. 1, С. 460–463.

3. Мельник Л. Україна і Крим в історичних взаєминах. Відбитка із журналу «Визвольний шлях», чч. VIII, IX і X, 1982 р. Лондон: Українська Видавнича Спілка, 1982. С. 13–14.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-464-4-30>

Кобринець О. С.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна*

ГАСТРОНОМІЧНА ПАРА «ХЛІБ-СІЛЬ» В УКРАЇНСЬКИХ І ТУРЕЦЬКИХ ПАРЕМІЯХ

Народна творчість – це візитна картка етносу. Саме у фольклорі відображаються історія, обрядові традиції, ментальність, гастрономічні уподобання і цінності нації.

В українському фольклорі досить поширеною є гастрономічна пара «хліб-сіть». Українська гостинність і щедрість завжди пов'язувались з хлібом-сіллю. Хліб-сіть, тобто паляницю із сіллю, за давніми традиціями подавали на знак гостинності та поваги до гостей. Крім того, привітання хлібом-сіллю було своєрідним обрядом очищення і захисту господарів дому, адже сіть вважалася оберегом від чорного ока та злих побажань. Ця гастрономічна пара увійшла до наступних українських паремій: *Без солі, без хліба – немає обіда. Без солі не смачно – без хліба не ситно. Хліб та сіть, стриб та й сів. Без хліба і солі стіл кривий. Хліб-сіть їж, а правду ріж! Їж хліб з сіллю та з водою, живи правдою святою. Як хліба і солі доволі, то й тихо в хаті. Їж хліб з сіллю, з водою, живи правдою святою. Спасибі за розсіл, а хліб свій та й сіть. Ласа віця до солі, коза до волі, а дівчина до кохання. Сіть – омаста, масло – окраса. Без солі, без хліба погана бесіда.* Приблизним змістовим турецьким аналогом останнього прислів'я з